

Náš jubilant Ondrej Čiliak, príslušník strednej generácie básnikov, sa narodil 1. septembra 1951 v Novákoch. Po absolvovaní Filozofickej fakulty UK (odbor žurnalistika) v Bratislave pracoval ako novinár v rôznych slovenských a regionálnych periodikách. V súčasnosti pracuje ako bibliograf v Hornonitrianskej knižnici v Prievidzi.

Posolstvá lyrika

Prievidzkými uličkami starého sídliska kráča v bielych podkolenkách zadumaný chlapec. Septembrové slnko sa mu kľže po mihalniciach, na ktorých mu vyrastajú lomom svetla dúhové vejáre. Nevdojak sa usmieva. Čím viac prižmúri oči, tým sú vejáre väčšie. Pozoruje krdle lastovičiek chystajúcich sa opustiť svoje hniezda. Pištia a krúžia nad sídliskom. Pridávajú sa k nim ďalšie a ďalšie, až sa napokon vznesú vysoko nad naše hlavy, ulice a krajinu a odletia za svojim druhým domovom. Takto sa končí chlapcovo leto v bielych podkolenkách, jedno z mnohých.

„Som sídliskový človek. Moje detstvo, ako teplé hniezdo pre spomienky, zostalo navždy v konároch košatých gaštanov na prievidzskom starom sídlisku. Toto sídlisko ponúkalo plnú náruč tajomstiev a od rána do neskorého večera nám dávalo dosť priestoru na malé zbojstvá a nevinné hry. Každú nedeľu som so svojimi sestrami chodil na predpoludňajšie predstavenia do kina Baník a popoludní na filmové rozprávky do Domu osvetly. V tých časoch sa filmy premietali aj v klubovni Domu pionierov na starom sídlisku. Nevynechal som ani jedno predstavenie, v malej miestnosti som sa cítil ako v ponorke a vedno s mojimi rovesníkmi som tam sníval veľké sny a boli sme plní túžob zažiť niečo také ako hrdinovia filmového plátna.“

Mnohí z nás vošli do Čiliakovej krajiny básne. Každému v nej ponúka rovnaký kus miesta. Tak ako je dané čierne a biele, je aj bolesť a radosť. Čiliak stavia bezpečné mosty nad týmito priepasťami a obrusuje hrany kamienkov, aby netlačili v topánkach. V storočí ďalekých kozmických letov a supľujúcej reality na internete, sme uväznení vo frázach a klišé. V tomto zmätku a manipulácii je človek ako tovar.

„Čo pre mňa znamenali rodičia? Svetlo, ktoré sa volá láska, v nás zažili naši rodičia. Lebo bez nej by sme boli nevidomí. Moja matka nadovšetko

milovala literatúru, mali sme plné regály diel svetových autorov a otec bol majstrom desiatich remesiel. Stál pri zrode prievidského ochotníckeho divadla, bol režisérom i hercom a ja som nemal viac ako päť rokov, keď ma spolu s bábkovým ansámbľom ťahali po nevykúrených dedinských domoch kultúry, kde hrali pre mojich rovesníkov. Aj v týchto chvíľach svietila vo mne báseň v podobe krásnej baletky, báseň ako túžba milovať a rozdávať sa. Vždy som to vedel takto pomenovať, ale až do dnešných dní som nenašiel tú odvahu dotknúť sa nedel'ného obrusa, na ktorý mama vdýchla novú výšivku, dodnes som nemal odvahu vrátiť sa do izby, kde stále rozvoniava otcov tabak. Báľ som sa, že ich prebudím, preto sme sa dlhé roky, čo tu nie sú, rozprávali iba očami, len básňou. Ďakujem osudu za to, že boli, že stále sú, ďakujem osudu za to, že keď privriem oči, detstvo sa rozvraví.“

Ale v jeho krajine, nasýtení a posilnení živou vodou, môžeme nezranení opäť niesť váhu tohto sveta. Jeho krajina poézie nie je nikdy zamknutá, nemá inventúru ani výpredaj. Nepozná bankrot. Sme nesmierne vďační, že sa môžeme kedykoľvek túlať jeho krajinou, kde nad kamennými pravdami a hebkým machom maminých rúk svetielkujú Čiliakove svätajánske oči.

„Báseň je pre mňa ako ponorná rieka pretekajúca krajom. V jednom mieste sa celkom nečakane stráca, aby sa po niekoľkých dlhých kilometroch opäť ukázala. Začiatok tretieho milénia by však už konečne mohol zotrieť utkvellú predstavu o poézii ako o niečom, čo k nám padlo z nebeských výšav.“

Ondrej Čiliak vydal mnohé básnické zbierky, eseje, literárne recenzie, zostavil literárne zborníky, bibliografický slovník, monografiu... Je tiež autorom učebného textu pre žiakov základných a stredných škôľ *Cesta do minulosti Prievidze*, za ktorý mu Slovenský syndikát novinárov udelil prvé miesto v kategórii najkrajší propagačný materiál o meste. V roku 1996 založil literárny klub Poet pri Hornonitrianskej knižnici v Prievidzi.

„Mám rád ticho, v ktorom počujem, ako si tráva odriekava večerný Otčenáš. Som presvedčený, že dobrá báseň nepotrebuje štyri rozmary a siedmy zmysel, a najmä nepotrebuje obhajcu a veľkú reklamu. Taká báseň, po ktorej nastáva ticho, úžasné ticho, v ktorom len srdce prevraví...“

Prievidzkými uličkami „jeho“ starého sídliska kráča rozvážnym krokom zadumaný muž s očami mierne prižmúrenými...

Ondrej Čiliak, básnik a publicista sa v týchto dňoch dožil šesťdesiatich rokov. Želáme mu ešte veľa slnečných rokov pri písaní nových básnických zbierok.

Vladena Teslíková (uverejnené aj v Kultúre, Roč. XIV., č. 17, s. 9)